

TEMA REHABILITERINGSMEDICIN

Kunskapen om modern rehabiliteringsmetodik måste stärkas.

1148

Rehabiliteringsmetodiken är läkarspecialitetens kärnpunkt

1152

Vårdkedjan för stroke-rehab – så kan den bli kostnadseffektiv

1158

Rehabilitering vid traumatisk hjärnskada behöver samordnas

1162

Ryggmärgsskada – ett ovanligt tillstånd med komplexa behov

1166

Långvarig smärta kräver teambaserad rehabilitering

1171

Därför behövs vuxenrehabilitering

En självklar kompetens i sjukvården

Rehabiliteringsmedicin som internationell medicinsk specialitet växte fram efter andra världskriget för att möta behoven hos den stora populationen överlevare med traumatiska skador. Genom att det exempelvis etablerades centrum för personer med ryggmärgsskada kunde mortaliteten minska och förutsättningarna att kunna leva ett rikt liv med svår funktionsnedsättning successivt förbättras. En annan tidig tillämpning blev polio och sena effekter av polio.

I Sverige startade den första rehabiliteringsmedicinska enheten 1958 i Borås. Den första professuren i ämnet inrättades 1966 vid Göteborgs universitet och innehavaren Olle Höök startade Scandinavian Journal of Rehabilitation Medicine (numera Journal of Rehabilitation Medicine) som i dag är en av de internationellt ledande vetenskapliga tidskrifterna inom området.

Sedan 1969 utgör rehabiliteringsmedicin en egen medicinsk specialitet och är en av de fyra neurospecialiteterna.

Rehabiliteringsmedicin är ett brett ämnesområde där hörnstenarna i verksamheten är ett holistiskt

sification of Functioning, Disability and Health (ICF); en biopsykosocial klassificering för att kartlägga en persons individuella komponenter av funktionstillstånd, såväl positiva som negativa. ICF utgör ett komplement till ICD som inte kan urskilja funktionella konsekvenser av sjukdom eller skada. Utifrån ICF formuleras målinriktade insatser vilket gör att rehabiliteringsprocessen utgår från personens individuella behov.

Den förbättrade levnadsstandarden i västvärlden under 1900-talet ändrade sjukdomspanoramata, där kroniska sjukdomar, ofta livsstilsrelaterade, blev alltmer betydande. Förbättrade medicinska behandlingar har lett till ett ökande behov av rehabilitering då personer överlever eller lever länge med svåra sjukdomstillstånd. Hjärtrehabilitering och cancerrehabilitering jämte rehabilitering vid stroke är exempel på viktiga områden. Behov av rehabilitering har inte minst belysts under den pågående covid-19-pandemin, som har kommit att sätta fokus på rehabiliteringsresurser inom detta område.

Rehabilitering behöver vara en självklar kompetens i sjukvården, vilket kommer att bli ännu tydligare i framtiden. För att möta behoven måste kompetensen stärkas. Tyvärr ges i dag rehabiliteringsmedicin endast ett litet utrymme inom läkarprogrammet nationellt. Föråldrade och förenklade föreställningar om vad rehabilitering innebär lever till stor del kvar och kunskap om modern rehabiliteringsmetodik saknas.

Vi förordar att specialiteten ges ett större inslag i de medicinska grundutbildningarna, och att rehabilitering blir ett separat b-delmål i läkares specialistutbildning.

Vi vill med detta temanummer ge en översikt av specialiteten rehabiliteringsmedicin och aktuella områden inom specialiteten i Sverige. ○

● Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Citera som: Läkartidningen. 2021;118:20227

GÄSTREDAKTÖRER

Kristian Borg, professor, rehabiliteringsmedicin, Karolinska institutet; Danderyds sjukhus
● kristian.borg@ki.se

Mattias Hill, doktorand, ST-läkare, institutionen för hälsovetenskaper, Lunds universitet och verksamhetsenhet Rehabiliteringsmedicin, Skånes universitetssjukhus
● mattias.hill@med.lu.se

»Vi förordar att specialiteten ges ett större inslag i de medicinska grundutbildningarna, och att rehabilitering blir ett separat b-delmål i läkares specialistutbildning.«

synsätt, multiprofessionellt teamarbete tillsammans med person och närstående, och beteendemedicinska insatser. Kompetens i teammetodik krävs för att samordna rehabiliteringsinsatser från flera professioner. I rehabiliteringsmedicin används International Clas-

Gästredaktörerna bistår redaktionen med planering, granskning och artikelurval.